

SOČA

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja za pokto prejmana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
četrvt leta „ 1.20
„Kmetovalec“ za naročnike Soče Vse 1. f. 2.—Pol leta f. 1. Za nenaročnike: Vse leto f. 3.— Pol leta f. 1.60

Pri oznanilih in ravno tako pri „poslanicah“ se plačuje za navadno trislošno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 2 krat
Za veče črke po prostoru.

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju; v Trstu v tobakarnicah „Via della caserma 3

Naročnina in dopisi naj se blagovljno pošiljajo pod naslovom: Viktor Dolenc v Gorici. — Rokopis se ne vračajo; dopisi naj se blagovljno frankujejo. — Delalcem in drugim neremožnim se naročnina zniža ako se oglase pri uredništvu.

Srečno novo leto.

Predno se od leta 1875 poslovimo, zahvalujemo se svojim prijateljem in zvestim podpornikom našega podjetja, posebno pa mnogim sodelalcem in dopisnikom za mnoge duševno podporo. — Ob enem pa prosimo naše vsakovrstne podpornike, da nam tudi v novem letu ne odtegnejo prijateljstva in pomoči. — Za novoletnico prinesemo v dar slovenskemu narodu spravo, katera se je častno zvršila na Goriškem in bode, če Bog da, tudi na druge dele mile naše domovine uplivala blagodejno. Rodoljubje Goriški se bodo po novem letu zedinili v eno samo polit. društvo in naš list bode edino glasilo goriških Slovencev. — Kot tak se bode boril za pravo svobodo in blagostan slovenskega ljudstva in pospeševal občni napredek. Če je v težavnih časih zmerom krepko branil slovensko čast, toliko bolj mu bode to zdaj mogoče, ko se mu bodo pomozile misterijalne in duševne moči.

Prepir je jenjal in vse nasprotnosti naj bodo pozabljene, pravi mir naj kraljuje v slovenski domovini; ampak ne gnjili mir, temveč s podvojeno močjo naj se rodoljubje vsih stanov zbirajo pod našo zastavo ter se kot hrabri junaci borijo za svetlinje našega ubozega, zatiranega naroda. Mir v domači hiši naj nam prinese novo leto in moč, da bomo z uma svitlim mečem branili domače ognjišče pred vsakovrstnimi sovražniki. Veliko nalogo imajo slovenski rodoljubje; zato je pa morejo biti trdni kot skala, navdušeni za vse lepo in dobro, hrabi in strpljivi. — Narod je treba podučevati, omikati in navduševati, in to je težavno, trudopolno delo; delalci na narodnem polju morajo torej biti blagi ljudje, to je, oni sami morajo biti resnično navdu-

šeni za narodno idejo, oni morajo ljubiti svojo domovino in narod slovenski, čutiti morajo z narodom ter smatrati narodno čast za svojo čast; čestilačni naj ne bodo za svojo osebo, ampak za narod svoj. — Kolo takih nesebičnih, blagih delavcev na narodnem polju bode s časoma povzdignilo naš narod na visoko stopinjo omike in blagostana. Podavši se torej z novega na delo in pričeni šteti, tečaj navdaja nas pravo navdušenje in mi zagotavljamo svoje prijatelje, da bomo zmerom hrabro vstrajali v boju za naše narodne pravice, če nas bode narod podpiral. Glede programa bomo v 1vi številki leta 1876 obširnejše govorili; uže denes pa omenimo, da bomo, kakor dosedaj, razpravljali v prvi vrsti vsa Avstrijska, po tem pa tudi vsa druga evropska prašanja, vse to pa s posebnim ozirom na Slovanstvo. — Naš list bo v prvi vrsti zastopal interese jugoslovanske, v kateri je najboljše zavarovana bodočnost Slovencev, po tem se bo poganjal za edino in skupno postopanje vsih Slovanskih in drugih opozicijskih poslancev v državnem zboru in bo sploh stal zmerom na strani tistih, ki so za odločno politiko in skupno, pa izdatno taktiko. — Oportunstvo bomo zmirom grajali, kajti listu, kateri živi za višje svrhe in za najlepše ideale človeštva, ne pristojajo koristoslavlje.

In nepokvarjen narod, katerega je treba še le povzdigniti, mora zajemati svojo duševno hrano iz najčistejših studencev. Naše stališča nasproti duhovščini je zaznamovano v poravnavi: mi se ne bomo vtikali prav nič v duhovske zadeve in se bomo ogibali vsih takih dopisov in rasprav, ki bi vtegnile žaliti duhovščino kot stan. Duhovščini pa pripuščamo, da se briga za vse, kar je narodu potrebno iz cerkvenega stališča. Ker pa štejemo mnoge du-

hovne mej prav iskrene rodoljube, povabljeni jih prijazno, da se tudi oni vdeležijo delovanja za narod in napredek v pravem blagem zmislu in nadejamo se, da si bode duhovščina spravo tako tolmačila, da poslej treba združeno delati in z vsem uplivom širiti narodno zavest, in da v tem obziru imajo vsi ti isti enako dolžnost, katere je osoda postavila na čelo ljudstva.

Če smo letos spravo prinesli kot novoletnico, želimo in se nadejamo, da bo prihodnje leto narodu tudi v drugem obziru prineslo kak dar, namreč predrukačo v Avstriji na podlagi federalizma in pa osvobojenje naših pod turškim jarmom zdihajočih bratov: to so torej naše najiskrenejša vošila za novo leto. —

Kar pa zadeva lista samega, priskrbeli smo mu še novih sodelavcev in dopisnikov iz mnogih krajev. — Naš list bode prinašal dosti zanimivega in različnega blaga. — Priskrbeli smo tudi, da dobi list še lepšo zunanjo in notranjo obliko. — Pazili bomo, da bo vse pravilno in okusno in da zginajo tiskovne in druge pomote. — Listu ostane dosedajna cena: 4 gl. 50 kr. za celo leto; 2 gl. 30 kr. za pol leta in 1 gl. 20 kr. za 1/2 leta. — Ozirali pa se bomo odslej samo na tiste naročnike, ki bodo poslali naročnino in list pošiljali samo takim rodoljubom in starim naročnikom, ki so dosedaj še zmerom vestno poplačali, kar so bili dolžni, kajti naveličali smo se večnih zadreg, ki morijo duh. Konečno prosimo vse rodoljube, naj širijo naš list po vsej Sloveniji, naj nabirajo naročnikov in agitujejo za naše ideje. Da se sopeset vidimo v novem letu!

LISTEK.

Izgledi. Uzori.

(Dalje.)

Izpraznimo srce nedostojnih mislij;
Mistimo tudi za bližnje svoje.
Nikola Tomaseo.

Glavna korist, katero crpimo iz životopisov, so plemeniti uzori, ktere nam oni ponujajo. Naši imenitni predniki žive vedno meju nami v spominih svojega življenja, kakor tudi v dejanjih, ktera so izvršili, in ktera tudi žive, in iz vsega tega nam se podajajo izgledi, ktere zamoremo mi občudovati in posnemati. Zategadelj so tudi bukve, v kterih je popisano življenje pravega moža, polne dražega semena, ali da rabimo besede slavnega Miltona: „Životopis pravega možaka je čistejši in dražji od krvi kacega vladarja, ktero je pomaziljeno in shranjeno za dolgi čas nad življenjem.“ Večkrat najde mladenec sam sebe v životopisu, kakor Correggio, ki je občutil v sebi dihanje veleuma, ko je motril podobe nesmrtnega Michelangela in potem navdušeno vzkliznil: „Tudi jaz sem malar!“

Iznajdec svetovnega Franklina, kterega so predstavili Francozskemu državnemu zboru z besedami: „to je človek, ki je vzela nebesom moči“, pripisoval je svoje uspehe prebiranju prelepe razprave o dobroti, ktero je spisal Cottou Matther. V tej razpravi je bil Matther popisal svoje lastno življenje. Lehko se tedaj uvidi, da dober izgled druge za sabo vodi in da se vsestransko razprostira preko vseh rodov. Samuel Drew pripoznava sam, da je imel za uzor življenja, posebno, kar se tiče naklonosti k delu, življenje Benjamina Franklina. Po tem nam acem je ne mogoter-či, kako deleč se razprostira do-

ber izgled i kje so njegove meje, — ako jih sploh ima. Korist, ktero dobivamo iz dobrih bukev je v tem, da se učimo iz njih najboljše reči, da jih občudujemo in posnemamo. Zastran tega je tudi trdil lord Dudley, da je koristnejše, večkrat prebirati kake stare bukve, kakor prebrati čisto novo knjigo.

Slavni italjanski pisec grof Alfieri vdolbil se je v literaturo prebiraje Plutarhove životopise velicij mož, kteri so sploh dejstvovali na dokaj nesmrtnih mož, na Rousseau-a, Napoleona in druge. Loyola, ko je bil vojščak pri obleganji Pamplone in ko je ležal težko ranjen na nozi, prosil je, da bi mu dali kako knjigo za kratek čas. Dali so mu: „živenje svetcev“ in branje življenja teh nebeščanov je tako močno njega navdušilo, da je sklenol posvetiti se utemeljenju novega cerkvenega reda. V resnici utemeljil je pozneje zavitarški red in postal je celo sam svetec. Isto tako je — Martin Luther lotil se velicij del svojega življenja vsled prebiranja spisov Čeha Ivana Husa, Ivan Hus pa vnel se je po spisih angležkega duhovnika Witeliffa. Prebiranje življenja svetega Frana Ksaverija navdušil se je doktor Wolff za misionstvo. Zadevne bukvice so v njegovo mlado srce tako močno strast vsadile, da je sklenol, posvetiti se temu blagemu delovanju. Učeni možje in posebno jih nesmrtni spisi so v vseh časih izgned in uzor poznejim učenim možem. Eni crpe svojo znanost iz družih. To se mora reči od modroslovcev, pesnikov in umetnikov sploh, ki se, da s Koseskim govorimo z umom orože neboječi se znoja na čelu.

Koristni upljiv, kteri zamore napraviti možak pošten, srčen in delaven na svoje bližnje, na svoje podložnike in celo na narod svoj, ne more se lepše razvideti, kakor iz značaja in življenja sira Ivana Sinclair-a, kterega je imenoval opat Gregoire najdelavnejšega mo-

ža vse Evrope. Njegovega življenja ne moremo začeti lepše opisovati, nego z besedami blagovestnika svetega Luke: „Pojdi, tudi ti delaj enako.“ (pogl. X. vrsta 37.) Po rodu svojem bil je on s početka vlastelin škotski, gospodar velicij posestev na divjih obalah viharnega severnega morja. V šestnajstem letu, ko mu je otec umrl, prevzel je gospodarstvo in vodstvo svoje družine. Stopil je v osemnajsto leto letil se je krepko zboljševanja zemljišč v grofiji Caithneskej, ki se je razprostirala po vsem Škotskem. Kmetijstvo je bilo takrat v najslabšem stanju: njive neograjene, močvirnata tla neizsušena, maleni gospodarji Caithneski so bili tako ubogi, da so mogli komaj po enega konja rediti; ženske morale so se podvreči najtežjim delom in kmetič, kteremu je šel konjič pod zlo, oženil se je, da mu je žena konja nadomestovala. V deželi nej bilo ni cest, ni mostov in pastirji so bili primorani se svojimi čredami bresti potoke in reke. Glavna pot, ki je peljala v grofijo Caithnesko, vlekla se je visoko čez grozne strmine in je navpično spuščala se do morskoga brega. Sinclair, če prav še močno mlad, sklenol je v kljub zasmevanju starih posestnikov odpreti novo cesto čez breg Ben Chailtsko. Sebravši nečega dne kacic tisuč delavcev lotil se je sam dela, razdelil je ob enem delalce na več krajev, nadziral delo in spodbujal je delalce k pridnosti z besedo svojo in z navzočnostjo svojo; in glej, nevarna pot, dolga kacic šest milj angležkih, po kteri so mogli le konji in mežgi z brzdo vodjeni hoditi, bila pred je pred solnčnim zahodom uže taka, da so mogla po njej prav lahko vožna kolesa teči. To je bil občudovanja vreden izgled srčnosti in dela dobro izpeljanega, in ta izgled moral je vsakakor dobro in uspešno upljevati na prebivalce ondrotnih krajev. In pozneje nadaljeval je on odpirati nove ceste, zidati nove moste, graditi mlane in ograjati in obdelavati svoja posestva.

